
**СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА**

Громова Н. В.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-456-6-1>**ВСТУП**

Однією з найбільш актуальних і стійких тенденцій у розвитку світового освітнього простору є застосування цифрових технологій. Вони дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість та якість сприйняття, розуміння та засвоєння знань. Цифрові технології під час викладання української мови відкривають нові технологічні варіанти навчання, а саме допомагають урізноманітнити спектр викладання предмету, підвищують активність учнів та розширюють методичні можливості уроку.

В організації навчального процесу вони мають ряд переваг. Це, по-перше, організація активної навчально-пізнавальної діяльності учнів; по-друге, оптимізація навчального процесу; по-третє, збільшення обсягу матеріалу, який вивчається на уроці; а також є засобом стимулювання творчих здібностей школярів та можливістю для реалізації індивідуального навчання тощо.

У результаті здобувачі освіти набагато краще засвоюють інформацію, перебуваючи в емоційно-комфортному середовищі, не втрачають бажання навчатись, створювати нові знання та інновації. Цифрові технології дозволяють зробити процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним. При цьому технології не замінюють викладача чи вчителя, а доповнюють його. Таким заняттям властиві адаптивність, керованість, інтерактивність, поєднання індивідуальної та групової роботи, часова необмеженість навчання.

Тому вважаємо, що у професійній підготовці майбутнього вчителя-словесника, зокрема у методично орієнтованих курсах «Методика навчання української мови», «Інноваційні технології навчання української мови», ця тема є однією з ключових, адже використання цифрових технологій не тільки сприяє покращенню якості освіти, а й забезпечує доступ до новітніх знань та технологій, що надзвичайно важливо для формування конкурентоспроможного фахівця в умовах сучасного світу.

1. Цифрові технології як засіб оптимізації навчального процесу

Інформатизація сучасного освітнього простору є невід’ємною вимогою часу та тих подій, що відбуваються на території України. Поширення пандемії COVID-19, повномасштабне вторгнення РФ вплинули на всі сфери суспільно-економічного життя. Перед педагогами закладів освіти постали нелегкі завдання: в короткий термін організувати ефективне віртуальне освітнє середовище та розробити якісний освітній контент за допомогою цифрових ресурсів. Учителі, майбутні учителі замислилися над тим, як зробити урок чи то онлайн-урок не тільки цікавим, а й захоплюючим, які методи та прийоми дібрати, як перетворити урок на годину естетичної насолоди.

Зауважимо, що під цифровими освітніми технологіями розуміють використання різноманітних електронних засобів та програмного забезпечення з метою покращення якості навчання та забезпечення доступу до знань здобувачам освіти.

Важливість впровадження цифрових технологій в освітній процес знаходить відображення у роботах сучасних педагогів та дослідників. У своїх дослідженнях, як українські, так і зарубіжні науковці, висвітлюють питання розвитку та використання цифрових технологій в освітньому процесі. Серед таких науковців можна згадати В. Бикова, О. Бочко, О. Бузова, А. Гуржія, Т. Коваль, О. Колгатина, А. Коломійця, В. Кременя, С. Кузьменко, Н. Морзе, О. Співаковського, О. Спіріна, та інших. Вони досліджують та описують важливість і ефективність використання цифрових технологій в освіті, розробляють методики використання цифрових інструментів для підвищення ефективності навчального процесу та досліджують їх вплив на якість освіти та розвиток здобувачів освіти. та викладачам.

Для підвищення продуктивності уроків української мови в дистанційному форматі найбільш поширеними є використання інструментів Google Workspace, що дозволяють розробити цікавий освітній контент, впорядкувати навчальний матеріал, організувати ефективну комунікацію, тощо. Однак зазначений цифровий ресурс не є головним чи єдиним, який можна використовувати для розробки освітнього контенту. Використання альтернативних цифрових засобів для організації ефективного зворотнього зв'язку з учнями та забезпечення формування компетентного мовця, розвитку національної свідомості та підвищення рівня духовності, культури можливе завдяки відбору найбільш ефективних освітніх цифрових платформ та їх методично грамотному використанню. Самореалізація педагога сприяє самореалізації учнів, а творення ситуації успіху підвищує мотивацію до навчальної діяльності. Формування ключових компетентностей в умовах реалізації концепції Нової української

школи сприяє створенню умов для творчої навчальної діяльності, організації занять на інтерактивній основі з використанням ігрових методів. Такі уроки української мови сприяють підвищенню грамотності учнів та активізують їх пізнавальну діяльність, збагачують словниковий запас, сприяють духовному зростанню та розвитку творчих здібностей¹.

Сучасний вчитель повинен володіти інформаційно-цифровою компетентністю, медіаграмотністю; алгоритмічним та творчим мисленням, навичками роботи у віртуальному просторі².

Креативність сучасного вчителя виявляється у прагненні й умінні перетворити навчальну працю на свято особистих досягнень і радісних відкриттів кожного школяра, у здатності йти в ногу з часом, відхилитися від традиційних схем викладання, не боятися використовувати новітні технології.

З метою формування цифрової компетентності майбутніх учителів-словесників, пропонуємо ряд завдань, які допоможуть поглибити теоретико-методичні знання і уміння про новітні технології та сприятимуть виробленню практичних навичок та їх використанню на уроках української мови.

Завдання 1. Перегляньте освітній серіал для вчителів «Інтерактивне навчання: інструменти та технології для цікавих уроків». Безкоштовно переглянути всі серії можна на платформі «Дія. Цифрова освіта»: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/interactive-learning>.

Завдання 2. У вигляді презентації (постера) підготуйте детальний опис онлайн-інструмента для уроку української мови.

Завдання 3. Розробіть завдання для уроку української мови з використанням онлайн-сервісів для створення інтерактивних вправ LearningApps.org, Kahoot, програми для створення QR-кодів тощо.

Такий підхід, як показує досвід, стає міцною основою для розвитку цифрової компетентності і цифрової грамотності учителя-філолога і дозволяє використовувати найсучасніші цифрові технології в процесі навчання мови. Зауважимо, що ці поняття не є стихійно набутими, це система знань, умінь і навичок, необхідних для життя у цифровому суспільстві, а тому їх формування та розвиток мають бути цілеспрямованими та усвідомленими.

¹ Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії : зб. матеріалів IV Всеукр. відкр. наук.-практ. онлайн-форуму, Київ, 27 жовт. 2022 р. / за заг. ред. І. М. Савченко, В. В. Ємець. Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2022. 588 с. С. 110–112.

² Паламарчук В. Ф. Інноваційні процеси в педагогіці. Київ : Крок, 2018. 156 с. С. 23–24.

Зокрема, про це свідчать проведені студентами-третьоккурсниками факультету іноземної та слов'янської філології Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка онлайн-уроки в Українській суботній школі м. Гент (Бельгія) за підтримки Суспільно-культурного товариства «Українці в Генті».

На практичних заняттях разом зі студентами розширюємо знання з цифрової грамотності, навчаємося користуватися різними технологіями, розглядаємо більш детально цифрові ресурси, що дозволяють розширити освітні можливості цифрового контенту та організувати зворотній зв'язок з учнями на уроках в умовах дистанційного навчання, вчимося критично оцінювати інформацію з онлайн-джерел та дотримуватися етичних норм в онлайн-просторі.

LearningApps – це онлайн-сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи. Він має безкоштовний український інтерфейс і пропонує понад 25 типів шаблонів вправ, які можна використовувати для створення завдань з різних предметних галузей, включаючи українську мову. Загалом програма передбачає шаблони для створення завдань, кожен із яких має декілька категорій, що суттєво розширює функціональні можливості ресурсу. Причому чимало із доступних шаблонів можна ефективно використовувати для формування лексичних і граматичних навичок (саме таке поєднання вкрай важливе на етапі уведення слова до фрази, речення чи мінітексту), для перевірки і закріплення мовного матеріалу. На платформі LearningApps можемо знайти чимало варіантів, які допоможуть зацікавити учнів вивчати українську мову шляхом зіставлення слів з різних частин мови, слова (або фрази) і зображення, можна згрупувати лексику за певними змістовими чи граматичними категоріями, вибрати правильну відповідь на питання (такий варіант цілком можна використовувати для роботи з окремими словами або фразами чи реченнями), структурувати події в тексті/діалозі та за допомогою інших шляхів семантизації. Відповідні завдання зроблять цей процес вивчення української мови продуктивнішим та динамічнішим, звільняючи в такий спосіб час викладачеві для проведення мовленнєвих активностей, а відтак розвивати комунікативні здібності учнів³.

Особливості інтерфейсу платформи відображені нижче (див. мал. 1.1).

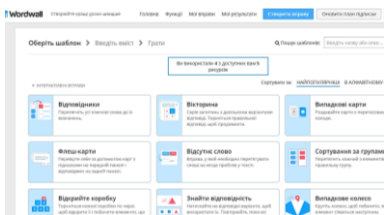
³ Бойчук О. Освітньо-ігрова платформа learningapps як допоміжний засіб для формування лексичної компетентності на заняттях української мови як іноземної. Педагогіка. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2023. Вип. 61, том 1. С. 201.

Мал. 1.1. Використання LearningApps для створення інтерактивних вправ

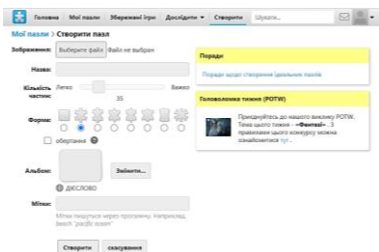
Платформа LearningApps дозволяє створювати нові вправи та використовувати колекцію уже створених вправ. До недоліків зазначеної цифрової освітньої платформи можна віднести відсутність автоматичного оцінювання роботи учнів та в інтерфейсі платформи відсутні можливості регламентації в часі виконання тих чи інших завдань.

Wordwall – це онлайн-платформа, яка дозволяє створювати інтерактивні вправи, ігри та пазли. Цифрова платформа фіксує час виконання відповідного завдання, дозволяє проводити автоматичне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів та проводити статистичну обробку результатів. Крім того, платформа інтегрується з іншими сервісами, в тому числі Google classroom. Вона може бути використана для різноманітних навчальних цілей, включаючи уроки української мови. Однак до основних недоліків можна віднести те, що відповідний цифровий освітній ресурс є платним, а безкоштовно надається лише 5 вправ до пробного використання (мал. 1.2):

Мал. 1.2. Використання Wordwall для створення інтерактивних вправ

Jigsaw Planet – це безкоштовний онлайн-сервіс, за допомогою якого можна створювати власні пазли або збирати пазли-головоломки, вже створені кимось із користувачів, та ділитися ними у соціальних мережах чи вбудовувати у власний сайт.

Мал. 1.3. Використання Jigsaw Planet для створення інтерактивних вправ

Отже, можемо зробити висновок, що наявний спектр освітніх цифрових ресурсів дозволяє підвищити ефективність використання інтерактивних методів, об'єктивного та стимулюючого оцінювання, мотивацію учнів до навчальної діяльності, поглибити розвиток пізнавального інтересу та дозволяє організувати ефективний зворотній зв'язок з учнями в процесі дистанційного навчання.

2. Методика використання «Learningapps», «Wordwall», «Jigsaw Planet» на уроках української мови

Сучасні якісні зміни освітнього простору неможливо реалізувати без цифровізації та впровадження сучасних цифрових освітніх технологій. Разом з тим, цифровізацію не варто сприймати як модний освітній тренд або як набір інструментів для створення сучасної візуалізації. Такі міркування є досить поверховими та не відображають усього змісту сучасної цифрової освіти.

Упродовж ХХ століття модернізація освіти зосереджувалась на оновленні її змісту, але у ХХІ столітті цього вже замало, адже важливим є удосконалення навчально-методичних та організаційних форм, методів, засобів та прийомів організації освітнього процесу, створення дієвого віртуального освітнього простору. Впровадження діджиталізації передбачає використання інноваційних технологій, постановку нових вимог до педагогічної майстерності та професійної компетентності вчителів та забезпечення формування ключових компетентностей в учнів. Завдяки вдалому поєднанню традиційних та сучасних підходів до організації освітнього процесу, впровадженню ефективного дистанційного навчання, освіта стає більш доступною,

комфортною та якісно нового значення набуває безперервність освітнього процесу. Цифровізація не обмежується лише використанням електронних засобів та технологій, а передбачає зміну культури, що інтегрується в різні сфери суспільної діяльності та трансформує систему управління, а також сприяє забезпеченню дієвої взаємодії усіх суб'єктів освітньої діяльності⁴.

Система розробки електронного освітнього контенту з української мови з використанням «LearningApps», «Wordwal», «Jigsaw Planet» дозволяє створити широкий вибір різноманітних інтерактивних вправ, відслідковувати прогрес учні, систематизувати навчальний матеріал, інтегрувати його з іншими платформами та активно використовувати в дистанційному навчанні. Мовленнєва компетентність, формування якої передбачається передусім на уроках української мови, складається з фонетичного, лексичного, граматичного, діалогічного, монологічного компонентів та засвідчує їх взаємозалежність і взаємозумовленість⁵.

У процесі професійної підготовки важливим є не лише ознайомлення з можливостями того чи іншого сервісу, але й детальний аналіз різних типів вправ, які можна використати на уроках української мови. Як показує досвід, це дозволить майбутнім фахівцям створити самостійно аналогічні вправи.

Засвоєння граматичних знань та лексичних складових української мови забезпечує свідоме та правильне використання різних граматичних конструкцій та безпомилкове застосування лексичного запасу. Досягти відповідного результату можна і завдяки тестовим завданням, що легко організувати на платформі Classtime та за допомогою LearningApps. Налагодження зворотніх зв'язків між всіма учасниками освітнього процесу стало першочерговим завданням для вчителів⁶.

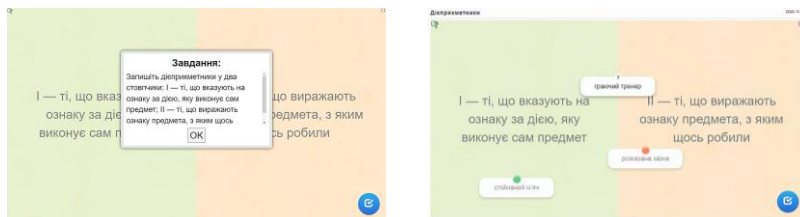
Наприклад, в процесі вивчення теми з української мови 7 клас: «Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних та пасивних

⁴ Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії : зб. матеріалів IV Всеукр. відкр. наук.-практ. онлайн-форуму, Київ, 27 жовт. 2022 р. / за заг. ред. І. М. Савченко, В. В. Ємець. Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2022. С. 257.

⁵ Волох Т. Ю. Можливості використання платформи LEARNING APPS для формування лексичних і граматичних умінь і навичок під час вивчення української мови іноземцями. *Гуманітарна складова у світлі сучасних освітніх парадигм* : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Харків Вид-во НФаУ, 2018. С. 25–29.

⁶ Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. м. Тернопіль, 2022. С. 168.

дієприкметників» можна використати завдання на встановлення відповідності, що створені за допомогою LearningApps (мал. 2.1):

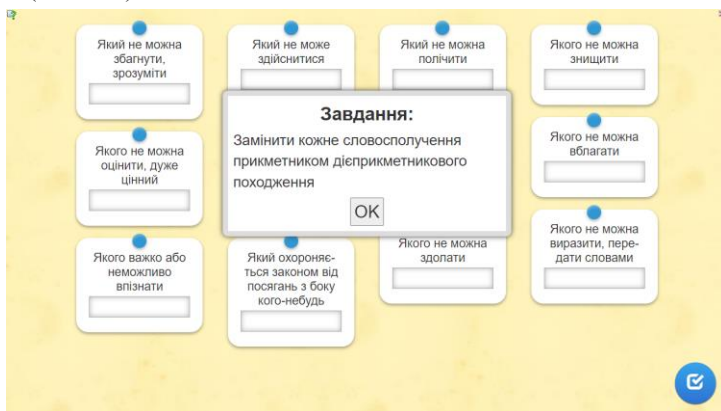

<https://learningapps.org/display?v=pkii1zee523>

Мал. 2.1. Вправа на визначення дієприкметників

У процесі актуалізації опорних знань, перевірки домашнього завдання можна використати розроблену вправу, де учні навчаються розрізняти дієприкметники, що вказують ознаку за дією, яку виконує сам предмет та ті, що виражають ознаку предмета, з яким щось робили. Відповідна платформа автоматично генерує QR-коди, за допомогою яких можна швидко поширити посилання на вправу та також можна згенерувати посилання і вбудувати його в сайт чи поширити на іншій платформі (наприклад, classroom). Зазначену вправу можна використовувати в процесі організації групової роботи в класі.

З використанням LearningApps можна створювати кросворди, пазли, завдання на класифікацію, відповідність тощо. Наведемо приклад ще однієї вправи «Одним словом», де потрібно вписувати слова (мал. 2.2):

<https://learningapps.org/display?v=pmw9v4oz323>

Мал. 2.2. Вправа на визначення дієприкметників

Учня пропонується замінити вираз одним словом та вписати в комірку правильний варіант. Таку вправу краще виконувати індивідуально.

Отже, LearningApps є досить зручним онлайн продуктом, що дозволяє створювати різноманітні інтерактивні вправи, які можна використовувати на уроках української мови та в позаурочній діяльності. Застосування таких вправ сприяє кращому сприйняттю навчального матеріалу, розвитку пізнавального інтересу, формуванню вмінь самостійно здобувати знання та розвивати здатність працювати спільно в команді. Завдяки використанню LearningApps в учнів активується навчальна діяльність, поглиблюється мотиваційна сфера, сервіс дозволяє зекономити навчальний час, сприяє розвитку логічного мислення та пам'яті. Разом з тим підвищується загальний культурний рівень учнівської спільноти, а якісна візуалізація, що створена за допомогою LearningApps, робить початковий матеріал більш доступним, підвищує ефективність взаємодії учні та вчителя.

Використання в освітньому процесі прийомів самостійного вивчення окремих аспектів за методикою дистанційного чи змішаного навчання дозволяє вивільнити більше часу на уроці для обговорення проблемних питань.

Доступні в інтернет-мережі презентації, конспекти, схеми, таблиці, дидактичні завдання, електронні довідники можна доповнити колекцією власних ігор, тестових завдань, аудіодиктантів, малюнкових диктантів, самодиктантів. Доцільне використання зазначеного методичного цифрового арсеналу підвищує ефективність уроків, збільшує їх щільність та інформативність⁷.

Розглянемо різновиди вправ, які можна використовувати або створювати за допомогою платформи WordWall на уроках української мови. Наприклад, проведення дослідження-аналізу базується на правильній побудові запропонованих речень (висловів відомих українських письменників).

Спектр різновидів вправ на WordWall дуже широкий та дозволяє реалізовувати автоматичну перевірку рівня навчальних досягнень учнів, тобто здійснюється автоматичне оцінювання та проводити аналіз успішності учнів за допомогою автоматично створених діаграм. Цікавим рішенням на уроках української мови є використання кросвордів, які ефективно застосовувати на етапі закріплення початкового матеріалу (мал. 2.4).

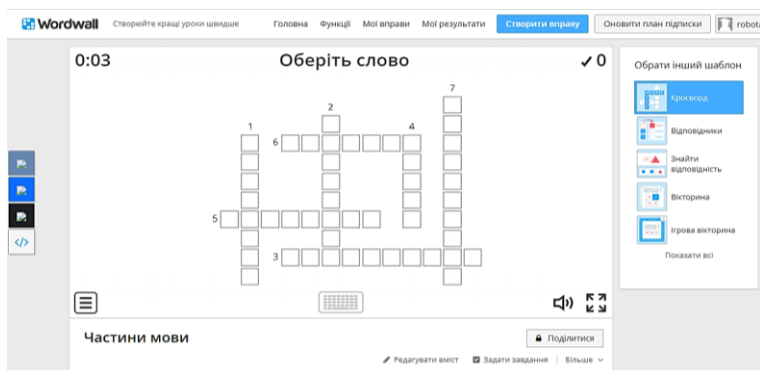
⁷ Організація освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання (з досвіду роботи педагогів Кіровоградської області) [методичні рекомендації] / за заг. ред. Ольги Литвиненко. Кропивницький : КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2021. С. 29.

ночі верби золотий і промінь
 кручі в місячні; річку жагучі
 і Білі цвісти, Сосюра акації,
 будуть залле ... (морями. В).

<https://wordwall.net/uk/resource/64194805>

Мал. 2.3. Дослідження-аналіз з теми «Простий і складений присудок»

<https://wordwall.net/uk/resource/64197269>

Мал. 2.4. Кросворд з теми «Частини мови»

У 10 класі на уроці з теми: «Основні фонетичні зміни голосних і приголосних звуків» можна використовувати вправу на групове сортування, що виконана за відповідним шаблоном WordWall. Завдяки цьому різновиду завдання формуються навички правильної вимови слів, вміння розрізняти фонетичні зміни. Учням пропонується розділити слова на п'ять колонок відповідно до виду асиміляції (за дзвінкістю, глухістю, м'якістю, місцем та способом творення, асиміляцію голосних). Додатково можна запропонувати прокоментувати в усній формі конкретні фонетичні зміни та записати їх. У процесі успішного виконання завдання в учнів сформується вміння розрізняти фонетичні зміни в словах, розуміння їх видів та здатність успішно класифікувати слова (мал. 2.5).

нігтьовий	стілки	мінливість	дігтяр	полегшити	Запоріжжя	аякже	спритність	хоч би
матчевий	кожух	у кружці	вогкий	голубка	мені	копитце	кігті	цвітіння
уподібнення	світ	боротьба	розжуй	анекдот	винісши	рнокзак		

Асиміляція за дзвінкістю Асиміляція за глухістю Асиміляція за м'якістю

Асиміляція за місцем і способом творення Асиміляція голосних

Здати відповіді

<http://surl.li/njmzi>

Мал. 2.5. Вправа на групове сортування (асиміляція звуків)

На уроці в 10 класі з теми: «Наголос. Основні правила наголошування слів» можна використовувати вправу з шаблону WordWall флешкартки. Учнім пропонується завдання: вимовити кожне слово. У разі неправильної відповіді доцільно проаналізувати помилки, повторно вимовити слово, поки всі слова не будуть зараховані. Таку вправу доцільно використовувати на етапі узагальнення та закріплення знань. При чому тут кожен учень може самостійно проаналізувати власні помилки та пройти вправу повторно (мал. 2.6).

0:35 ◀ 1 з 80 ▶ ✓ 0

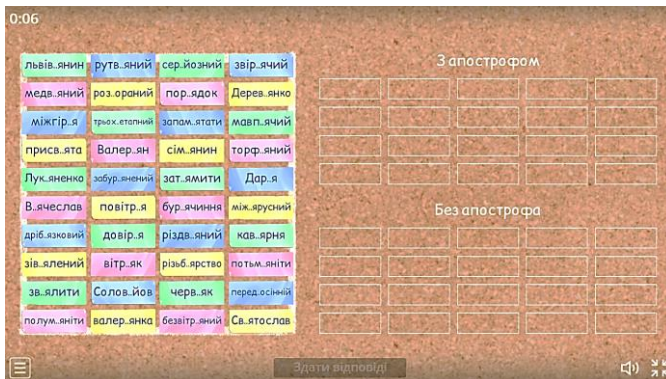
заробіток

Переввернути

<https://wordwall.net/uk/resource/33633213>

Мал. 2.6. Вправа за шаблоном флешкартки з теми «Наголос. Основні правила наголошування слів»

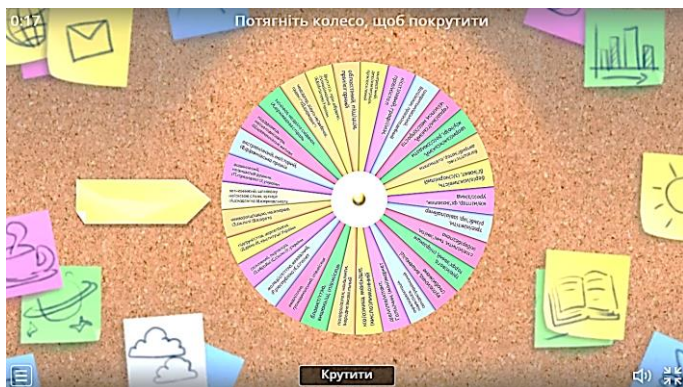
У 10 класу на уроці з теми: «Орфографічна мовна норма. Вживання апострофа» можна виконувати вправу на закріплення навичок грамотного вживання апострофа на письмі та правильної вимови слів з апострофом за шаблоном «групове сортування». Учні пропонуються розподілити слова за двома категоріями: «пишемо з апострофом» та «пишемо без апострофа». По завершенню виконання вправи, учні можуть прокоментувати свій вибір. Таким чином закріплюються правила вживання апострофа та розвиваються вміння використання відповідних слів на практиці. Також можна обрати шаблон «Удар крота», який дозволяє перетворити просте завдання на цікаву гру. Для залучення більшої кількості учнів, доцільно використати тему «Коркова дошка» та запропонувати учням обрати певний колір слів. Такий підхід дозволяє здійснити групове оцінювання роботи учні за досить короткий термін (мал. 2.7).

<https://wordwall.net/uk/resource/37404968>

Мал. 2.7. Вправа за шаблоном групового сортування з теми «Орфографічна мовна норма. Вживання апострофа»

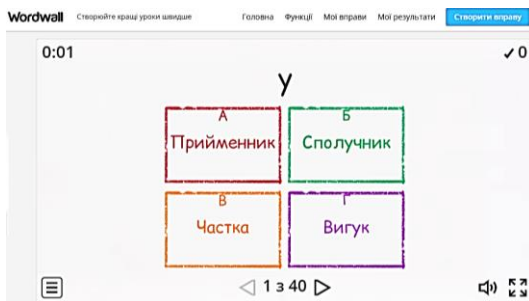
На уроці в 10 класі з теми: «Орфографічна мовна норма. Узагальнення» для формування навичок правильного написання слів із різними орфограмами, доцільно використовувати вправу за шаблоном «випадкове колесо». Учні пропонуються записати слова відповідно до норм орфографії та обґрунтувати свій вибір. Виконання вправи забезпечує узагальнення та систематизацію знань учнів, закріплює вміння використовувати набуті знання в практичній діяльності та підвищує загальний рівень грамотності. Доречно також відмітити, що слова у завданні з'являються у випадковому порядку, а такий підхід дозволяє більш об'єктивно оцінити рівень знань (мал. 2.8).

<http://surl.li/njnqi>

Мал. 2.8. Вправа за шаблоном випадкове колесо з теми «Орфографічна мовна норма. Узагальнення»

Під час вивчення теми «Службові частини мови» для розвитку навичок розрізнення частиномовних приналежностей лексем та компетентного вживання службових слів відповідно до їх функцій можна використати вправу, що виконана за шаблоном вікторини. Таким чином учні навчаються розрізняти службу частини мови та зможуть пояснити свій вибір (мал. 2.9).

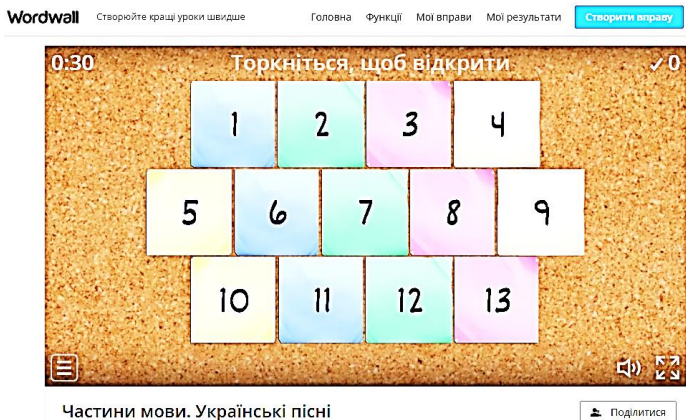

<https://wordwall.net/uk/resource/62093312>

Мал. 2.9. Вправа за шаблоном вікторина з теми «Службові частини мови»

У процесі вивчення теми уроку: «Морфологічна мовна норма. Узагальнення вивченого» за допомогою вправи, що розроблена за шаблоном «відкрийте коробку» з використанням текстів відомих українських пісень, учні визначають частиномовну приналежність

виділених слів. Вправу доречно використовувати для узагальнення та систематизації знань. В учні закріплюються вміння розрізняти частиномовну приналежність та дозволяють підвищити загальний культурний рівень шляхом вивчення української творчості (мал. 2.10).

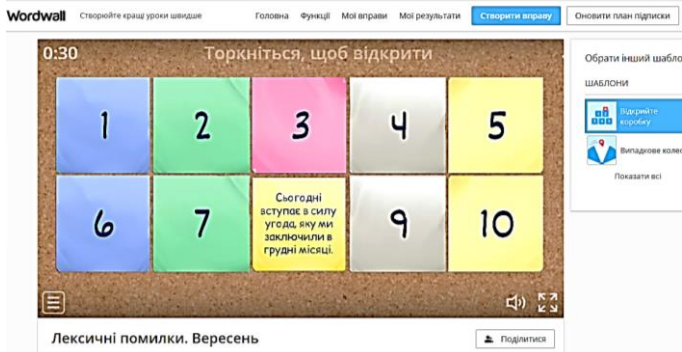

<https://wordwall.net/uk/resource/62096029>

Мал. 2.10. Вправа за шаблоном «відкрийте коробку» (вікна із запитаннями) з теми «Морфологічна мовна норма. Узагальнення вивченого»

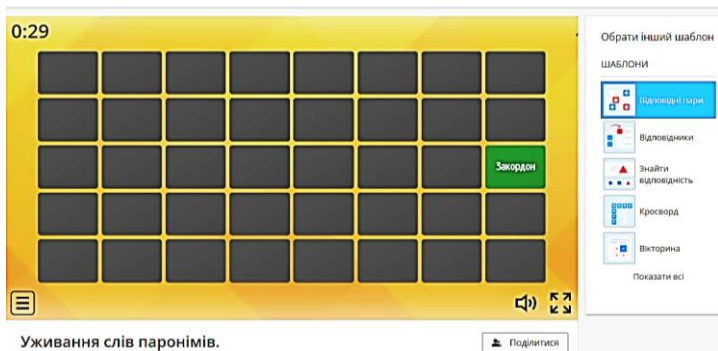
Для підготовки учнів до НМТ в процесі проведення уроку з теми: «Лексичне значення слова. Лексична помилка. Слово й контекст», доцільно використовувати вправу «відкрийте коробку», де потрібно прочитати речення, знайти лексичні помилки та виправити їх. Виконання вправи дозволяє учням поповнити власний словниковий запас, розвиток зв'язного мовлення. Учні повинні прочитати речення, віднайти лексичні помилки та виправити їх. Під час уроку можна запропонувати учням написати поруч відредаговане речення та прокоментувати (мал. 2.11):

З теми уроку: «Пароніми. Запобігання помилкам у вживанні паронімів» можна використати вправу на створення відповідних пар. Такий прийом сприяє розвитку навичок вживання слів у властивому значенні та розвитку зв'язного мовлення. Учням пропонується встановити відповідність між паронімом та його визначенням. У результаті виконання завдання учні знатимуть як визначати значення слів-паронімів, навчаться їх розрізняти та правильно вживати (мал. 2.12).

<https://wordwall.net/uk/resource/61760341>

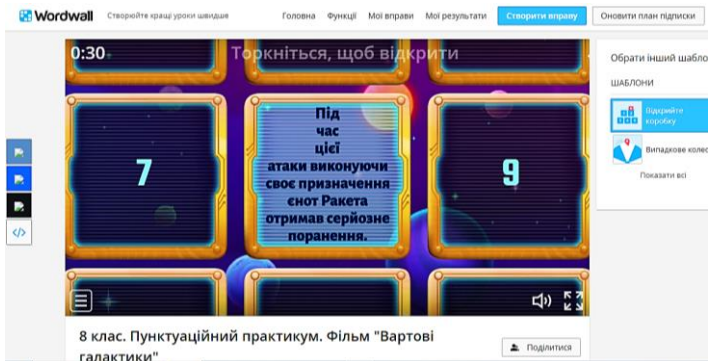
Мал. 2.11. Вправа за шаблоном «відкриті коробки» з теми «Лексичне значення слова. Лексична помилка. Слово й контекст»

<https://wordwall.net/uk/resource/62097599>

Мал. 2.12. Вправа за шаблоном «відповідні пари» з теми «Пароніми. Запобігання помилкам у вживанні паронімів»

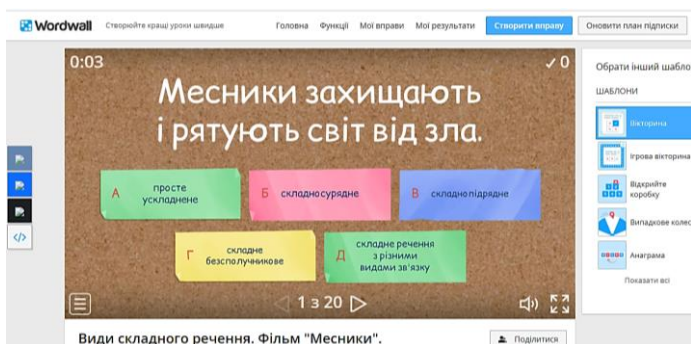
У процесі вивчення теми «Просте ускладнене речення. Узагальнення» доцільно використати інтерактивну вправу (відкриті коробки), яка допоможе сформувати вміння грамотного вживання розділових знаків, проводити розрізнення вивчених мовних явищ. Учням пропонується прочитати речення, знайти ускладнювальні компоненти, розставити розділові знаки та обґрунтувати свій вибір. Така вправа дозволить учням систематизувати знання із синтаксису й пунктуації, використовувати теорію на практиці, демонструвати загальний рівень грамотності (мал. 2.13).

<https://wordwall.net/uk/resource/60211130>

Мал. 2.13. Вправа за шаблоном «відкрий коробку» з теми «Просте ускладнене речення. Узагальнення»

На уроці з теми: «Складне речення. Види складних речень» можна використати інтерактивну вправу-вікторину, де учням пропонується визначити вид речень на прикладах із відомого сучасного фільму «Месники» та прокоментувати вживання розділових знаків. У процесі виконання вправи учні розвиваються вміння розрізняти вивчені мовні явища та грамотно вживати розділові знаки. Внаслідок виконання вправи учні навчаться розрізняти складносурядні та складнопідрядні речення, безсполучникові та складні речення з різними видами зв'язку, прості ускладнені речення, коментуватимуть вживання розділових знаків (мал. 2.14).

<https://wordwall.net/uk/resource/62099960>

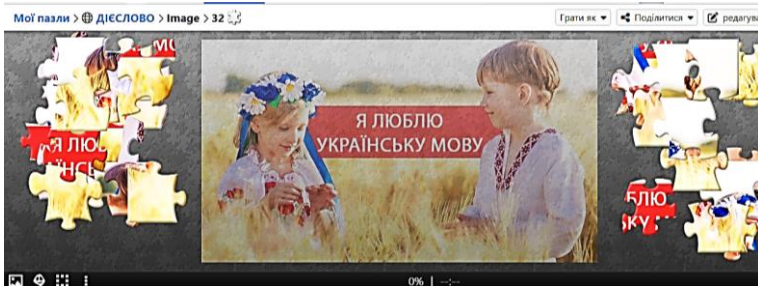
Мал. 2.14. Вправа за шаблоном «вікторина» з теми «Складне речення. Види складних речень»

Загалом різноманітність шаблонів Worwall надає вчителям широкий спектр вибору цікавих та влучних вправ. До того ж платформа зручна у використанні та доступний друк матеріалів для роботи в режимі офлайн. Також вчителі можуть легко обмінюватись напрацюваннями.

Ресурс Jigsawplanet покликаний створювати пазли і спершу формується враження, що його використання на уроках української мови є недоречним. Однак, варто подивитись на ситуацію інакше. Адже з метою розвитку мотиваційної сфери, емоційного налаштування та активізації пізнавальної діяльності учнів можливе використання такої платформи. Доречно підготувати окрему кількість завдань-пазлів та використати їх на початковому етапі уроку. У випадку створення ситуації успіху або позитивного емоційного налаштування доцільно обрати пазли, які демонструють радісні емоції (мал. 2.15):

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=3a4d0e086579>

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=3c5ce5d7c145>

Мал. 2.15. Позитивне налаштування на роботу за допомогою гри пазли Jigsaw Planet

Під час проведення уроку узагальнення і систематизації знань з теми «Фразеологія» можна запропонувати дітям скласти пазл та підібрати фразеологізм, значення якого розкриває відновлене зображення мал. 2.16:

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=3fbc92cd4cbc>

Мал. 2.16. Задання до теми «Фразеологізми», виконане за допомогою платформи Jigsaw Planet

Учні складають пазл та добирають фразеологізми: *шкірити зуби, вибілювати зуби, заходитися сміхом, заливатися сміхом, лупити зуби* тощо. Разом з тим, кількість пазлів має бути невелика, щоб завдання займало не більше 2–3 хвилин.

Отже, спектр використання онлайн-сервісів Learningapps, Wordwall, Jigsawplanet досить широкий та залежить від цифрової компетентності учасників освітнього процесу, наявності технічних засобів та методичної грамотності вчителя, вміння створити та влучно використати відповідні вправи для організації інтерактивної взаємодії та зворотнього зв'язку в процесі дистанційного навчання.

ВИСНОВКИ

Цифровізація сучасного суспільного життя та освітнього простору вимагає від учителів підвищення цифрової грамотності та удосконалення методичних прийомів щодо використання та створення цифрових освітніх ресурсів. Ефективність освіти в сучасній школі залежить від уміння педагога правильно вибрати методи і прийоми навчання в конкретних умовах для кожного заняття чи уроку, які б допомагали з найбільшою силою і повнотою донести до учнів необхідні знання.

Охарактеризовано особливості сучасних цифрових освітніх технологій, визначено їх різноманітність, доступність та багатофункціональність. Зазначено переваги освітніх платформ

LearningApps, Wordwall, Jigsaw Planet та описано алгоритм створення вправ за їх допомогою.

Описано особливості використання різноманітних вправ з української мови, створених за допомогою електронних освітніх платформ «LearningApps», «Wordwal», «Jigsaw Planet» та проаналізовано методику їх реалізації на уроках української мови. Встановлено, що широкий спектр інтерактивних прав, які дозволяють розробляти та використовувати зазначені цифрові освітні ресурси, сприяють розвитку мотиваційної сфери, активізації пізнавальної діяльності учнів, здобуттю нових знань, формуванню та розвитку вмій оперувати цими знаннями в різних життєвих ситуаціях, розвитку творчих здібностей, самостійності та потреби у здійсненні пошуково-дослідної початкової діяльності тощо. Разом з тим ефективність цього процесу забезпечується безперервністю, систематичністю, цілісністю процесу цифрової трансформації.

АНОТАЦІЯ

Дослідження присвячене питанню використання сучасних цифрових технологій у професійній підготовці майбутнього учителя-словесника. Цифровізація розглядається як засіб оптимізації та підвищення якості навчального процесу на прикладі курсів «Інноваційні технології викладання української мови» та «Методика навчання української мови». Основною метою цих курсів є підготовка учителів-філологів до використання інноваційних технологій у професійній діяльності, формування теоретико-методичних знань про новітні технології, вироблення практичних навичок їх використання в навчально-виховному процесі закладів загальної середньої освіти, розвиток мотивації майбутніх учителів до професійного самовдосконалення.

У роботі охарактеризовано особливості сучасних цифрових освітніх технологій, визначено їх різноманітність, доступність та багатофункціональність, описано методику використання цифрових сервісів «LearningApps», «Wordwall», «Jigsaw Planet» та подано зразки вправ, створених за допомогою цих сервісів, які активно використовують учителі на уроках української мови.

Література

1. Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії : зб. матеріалів IV Всеукр. відкр. наук.-практ. онлайн-форуму, Київ, 27 жовт. 2022 р. / за заг. ред. І. М. Савченко, В. В. Ємець. Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2022. 588 с.

2. Паламарчук В. Ф. Інноваційні процеси в педагогіці. Київ : Крок, 2018. 156 с.
3. Бойчук О. Освітньо-ігрова платформа learningapps як допоміжний засіб для формування лексичної компетентності на заняттях української мови як іноземної. Педагогіка. Актуальні питання гуманітарних наук, 2023. Вип. 61, том 1.
4. Волох Т. Ю. Можливості використання платформи LEARNING APPS для формування лексичних і граматичних умінь і навичок під час вивчення української мови іноземцями. Гуманітарна складова у світлі сучасних освітніх парадигм : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Харків Вид-во НФаУ, 2018.
5. Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. м. Тернопіль, 2022.
6. Організація освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання (з досвіду роботи педагогів Кіровоградської області) [методичні рекомендації] / за заг. ред. Ольги Литвиненко. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021.

Information about the author:

Hromova Nataliia Vasylivna,

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Ukrainian

Language and Literature

Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko

87, Romenska str., Sumy, 40002, Ukraine